

Milica Mima Ružičić
REČNIK INVALIDNOSTI

Izdavači: "*Dnevnik-Štamparija*", Novi Sad
Komerzijla: 021/623-022
Centar *Živeti uspravno* □ Novi Sad
Novosadsko udruženje studenata sa hendikepom
(NSUSH)

Recenzenti
prof. dr Vera Vasić
mr Damjan Tatić

Korektura
Milica Bracić
Živan Mušicki

MILICA MIMA RUŽIČIĆ

**REČNIK
INVALIDNOSTI**

KA JEDNAKOSTI U JAVNOM GOVORU

Novi Sad, 2003.

PREDGOVOR

1. U skladu sa Standardnim pravilima (Rezolucija 46/96), usvojenim na 48. sednici Ujedinjenih nacija (20. decembra 1993.) predstavnici invalidskog pokreta u Srbiji, šireći svest i znanje o invalidnosti kao društvenoj pojavi i ukazujući na ulogu društva u definisanju statusa i izjednačavanju mogućnosti i prava osoba sa invaliditetom, počeli su se baviti i jezikom i terminologijom invalidnosti.

Ovaj rečnik je nastao iz potrebe da se sačini registar koji će biti osnova za sistematizaciju i standardizaciju terminologije u oblasti invalidnosti da bi se time podstaklo uspostavljanje kodeksa politički korektnog govorenja i pisanja o osobama sa invaliditetom. On je, stoga, namenjen stručnjacima, u prvom redu pravnicima i sociolozima, i aktivistima koji se bave ljudskim pravima, i shodno tome, pravima osoba sa invaliditetom, nastavnicima, psiholozima, novinarima i lektorima. Osobama sa vlastitim iskustvom invalidnosti on može biti vodič u izboru jedinica i modela koje koriste, odnosno u izgrađivanju stava prema jedinicama i modelima koji se koriste u situacijama javne upotrebe jezika.

2. *Terminološki rečnik invalidnosti* sadrži blizu 900 reči i izraza. On je nastao na osnovu građe Rečnika srpskohrvatskog književnog jezika (RMS). U njega nisu unete reči uz koje u RMS stoji kvalifikator *pokrajinski* (npr. *bag, bagav, bagljav, bagrljav, ziljav, nemotnjak, uzetnja/uzetkinja, herav, hiljav, hodulja* i sl.), ili *zastarelo* (npr. *beznog, bezok, bezruk, bezuv, jednonog, jednok/jednoo-kac, slabonog* i sl.). U ovaj rečnik nisu unete ni reči iz opšteg leksičkog fonda koje nemaju terminološko značenje

(npr. *jadan, nesrećan, nemoćan, obnemoćao, ozdraviti, ojačati* i sl.).

Rečnički članak sadrži podatke o pravopisu, gramatici, poreklu, značenju i statusu obrađenih termina u domenu javne komunikacije.

2.1 *Pravopis*

Akronimi (skraćenice s velikim početnim slovom reči koje ih čine) definisani su uz glavne odrednice ili pododrednice. Dati su ćirilicnim pismom, a transkribovani su samo oni koji se čitaju u skladu sa abecednim nazivima (npr. DCO Šde-ce-oĆ, MD Šem-deĆ, RVI Šer-ve-iĆ i sl.

2.2 *Obrada i kodiranje odrednica i pododrednica*

□ Imenice se navode u nominativu jednine uz oznaku roda (afazija *ž*).

□ Ukoliko postoje oblici i za muški i za ženski rod, u istoj odrednici naporedo se navode oba oblika (npr. *invalid m / invalidkinja ž*).

□ Pridevi se navode u obliku nominativa jednine muškog roda s nastavcima za ženski i srednji rod; kod oblika sa nepostojanim a beležen je deo u kojem je promena izvršena (npr. *distrofičan, -čna, -čno*).

□ Glagol se navodi u infinitivu, s nastavkom za 1. lice jednine prezenta i oznakom vida. Prefiksirani i neprefiksirani glagoli koji čine vidski par predstavljeni su na sledeći način: iz/vršiti)

□ Uz odrednicu se daje podatak o jeziku porekla.

□ Uz odrednicu/pododrednicu se daje podatak o sferi upotrebe (razgovorni jezik, žargon, medicina, defektologija, NVO sektor).

□ Varijantni oblik ili reč navodi se iza odrednice ili pododrednice (npr. **gluvilo** s (**Ć gluvoća ž**)).

2.3 *Formiranje gnezda*

U formiranju gnezda najčešće je primenjivan tvorbeni pristup. U skladu sa tipom i namenom ovog rečnika u

pojedininim slučajevima za odrednicu je uzimana reč koja nije nosilac tvorbene osnove.

Ukoliko je glavna odrednica imenica koja označava bolest, stanje, svojstvo i sl., izvedenice se navode sledećim redom: pridev, prilog, imenica kojom se označava dato svojstvo, imenica kojom se označava nosilac svojstva, pridev (izveden od prethodne imenice), glagol, glagolska imenica (npr. *grba, grbav, grbavost, grbavac, grbaviti, grbavljenje*). Na kraju gnezda sledećim redosledom navodi se: naziv naučne discipline, pridev (izveden od tog naziva), imenica kojom se označava osoba koja se tom disciplinom bavi, pridev (izveden od te imenice), ili naziv naučne discipline, imenica kojom se označava osoba i pridev koji se odnosi na obe imenice (npr. *terapija // terapijski, terapeut // terapeutski, logoped, logopedija // logopedski*).

Isti poredak, za odgovarajući broj pododrednica manje, uspostavlja se i ako je glavna odrednica pridev (npr. *sakat, sakatost, sakatiti*), odnosno ako je glavna odrednica imenica kojom se označava nosilac svojstva (npr. *imbecil, imbecilan, imbecilnost*).

2.4 Sistemi definicija

Najveći broj odrednica i pododrednica pripada jednom od sledećih značenjskih polja: (1) uzročnik invalidnosti, odnosno nastanka invaliditeta, (2) osoba sa invaliditetom ili osoba sa smanjenom sposobnošću (npr. sluha, vida, govora, hoda), (3) naučna disciplina, grana, oblast (medicinska ili defektološka), na što ukazuje tipski način definisanja.

Relacioni pridevi, prilozi nastali konverzijom od prideva i glagolske imenice nisu definisani, a navode se u istom redu sa odrednicom ili pododrednicom iza //. Posesivi pridevi uglavnom nisu navedeni.

Uobičajeni izrazi su navedeni nakon definicije odrednice ili pododrednice (npr. **dekubitus**, *akutni* č), a definisani su ukoliko je potrebno.

Reči sa istim značenjem su upućene jedna na drugu na sledeći način: reč koja se ne definiše → (vidi) reč koja se definiše (npr. **grizlica** ž → **dekubitus**); reč koja se definiše □ definicija, sinonim (npr. **dekubitus** ž lat. DEFINICIJA grizlica).

Pri definisanju novih pojmova važnih za uspostavljanje političke korektnosti u domenu invalidnosti (*modeli invalidnosti, personalna asistencija*) i pojedinih termina iz značenjskog polja sistem znakova, tehničko sredstvo (proteza, pomagalo, električni aparat) zbog njihove manje poznatosti i uže sfere uporebe (npr. *gestovni govor, daktilologija, Brajevo pismo*) odstupa se od rečničke definicije u užem smislu i daje se enciklopedijski tip definicije.

2.5 Određivanje statusa termina u domenu javne komunikacije

Domen javne ili/i službene komunikacije podrazumeva različite situacije govorenja i pisanja, pri čemu govornik ima mogućnost da se, koristeći se određenim jezičkim sredstvima, pokaže kao osoba kojoj je stalo do ravnopravnosti ostalih učesnika u njoj, što predstavlja osnovu političke korektnosti koja podrazumeva neopterećenost upotrebljenih termina sekundarnim, ekspresivnim značenjima, asocijacijama i sl.

Status obrađenih termina u sferi javne upotrebe jezika utvrđen je na osnovu sledećih 9 obeležja, predstavljenih posebnim simbolima:

- neprihvatljivo u formalnim situacijama (obično u kombinaciji sa kvalifikatorom razgovorni jezik, žargon i sl.)
- neprihvatljivo / uvredljivo (obično u kombinaciji sa kvalifikatorom pejorativno)
- ≠ netačan naziv
- ≈ neodgovarajući naziv
- ∧ načelno referisanje
- ∨ referisanje o konkretnom

- < > zastarelo; pokrajinski
- >> ispred značenja koje se daje za ustaljen izraz
- ⇒ preporučljivo u formalnim situacijama.

Ovaj simbol stoji iza definicije leksema koje su označene kao neprihvatljive u formalnim situacijama ili iza odrednice ispred koje stoji oznaka za netačan ili neodgovarajući naziv, i upućuje izbor iz postojećeg registra ili novo rešenje.

Raspored simbola:

- simbol ispred odrednice ili pododrednice odnosi se na sva značenja (npr. *sakat*);
- simbol iza broja značenja odrednice ili pododrednice odnosi se samo na dato značenje (up. *bogalj* (2)).

*
* * *

Posebnu zahvalnost dugujem koleginicama Gordani Štrbac i Milici Bracić i svojoj personalnoj asistentkinji Ivani Berar koje su mi pomogle da 52 stranice građe eksperpirane iz RMS-a unesem u računar.

Zahvaljujem se prof. dr Viktoriji Cucić, Veri Jovanović za pomoć u definisanju odrednica *zdravlje, prevodilac/tumač za gestovni govor, poezija na gestu*, prof. dr Milici Banić, koja me je uputila na izvor za definisanje termina iz oblasti fizikalne medicine, Biblioteci Medicinskog fakulteta koja mi je omogućila pristup nekoliko medicinskim rečnicima i leksikonima, kolegama Mirali Juković i Nikoli Gavrilović, studentima medicine, koji su mi ustupili uxbenike iz patologije i psihopatologije i koleginci Tatjani Lazor, koja me je uputila na defektološki rečnik.

Rečnik je nastao na osnovu specijalističkog rada iz standardizacije i normativistike srpskog jezika, odbranjenog septembra meseca 2003. na Odseku za srpski jezik i

lingvistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu. Zahvaljujem se članovima ispitne komisije: prof. dr Darinki Gortan-Premk, prof. dr Tvrtku Prčiću i prof. dr Vladislavi Petrović, te mr Damjanu Tatiću, jednom od recenzenata knjige, na svim predlozima i savetima, i svojoj mentorki prof. dr Veri Vasić za sve što sam naučila u zajedničkom devetomesečnom radu.

Izvori

- AzbuĽna medicinska enciklopedija*, Vuk Karad i -Larousse, (1976). I tom (A-I) i III tom (S-), urednici: Aleksandar —. Kostić i dr., Vuk Karad i Svjetlost, Beograd Sarajevo.
- Vujaklija, M. (1974), *Leksikon stranih reĽi i izraza*, Prosveta, Beograd.
- DefektoloĽki reĽnik* (1991), Zavod za ud benike i nastavna sredstva, Beograd.
- Medicinski leksikon* (1968) drugo, prera eno i dopunjeno izdanje, Medicinska knjiga, Beograd, Zagreb.
- Nikolić, V. (1992), *EtiĽki pristup hendikepiranim osobama*; u: Medicinska etika (urednici: Bregun-Dragić, N-J. Milin), Medicinski fakultet, Novi Sad.
- Odavić, M. (2002), *Enciklopedijski latinsko-srpski medicinski reĽnik*, Prosveta, Beograd.
- ReĽnik srpskohrvatskoga knji'evnoga jezika* (1967) I-III, Matica srpska Matica hrvatska, Novi Sad Zagreb, IV-VI, Matica srpska, Novi Sad, drugo fototipsko izdanje iz 1990.
- Robbins L. S. (1985), *PatoloĽijske osnove bolesti*, kolska knjiga, Zagreb.
- RuĽić, M. (2002), *Jezik u funkciji nediskriminacije prilog standardizaciji terminologije u oblasti invalidnosti*, sa priloĽima tekstova iz novinskih Ľlanaka i primerima iz razgovornog jezika (neobjavljen diplomski rad).
- Hudolin, B. (1968), *Psihijatrijsko-psiholoĽki reĽnik*, Panorama, Zagreb.

Priručnici

Pravopis srpskoga jezika (1993) Matica srpska, Novi Sad
Neobjavljeni priručnik za seminare na temu *Practical Applications of the Disability Creation Process /INDCP/CSICIDIH* (1998), GRAVIR, asbl., Handicap International, Beograd, april 2003.

Literatura

- Braci , M. (2002), *Diskursne osobine razgovora sa enama invalidima* (neobjavljen diplomski rad)
- Vasi , V. T. Pr i G. Nejgebauer (2001), *Do you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, Zmaj, Novi Sad
- Vukovi , G. (1988) *Teorijsko-metodolo ki pristup proučavanju terminologija*, NSSVD, str. 9-13
- Gortan-Premk, D. (1994.), *O novome tipu deskriptivnog rečnika*, Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku XXXVII/1-2, str. 203-208.
- Gortan-Premk, D. (1982), *O semantičkom sadr aju leksikografske definicije i sistemu leksikografskih definicija u jednojezičkom rečniku*, Leksikologija i leksikografija 1, Beograd Novi Sad, str. 49-51.
- Gortan-Premk, D. (1991), *O terminolo{kim jedinicama i njihovoj obradi u rečniku SANU*, Na jezik, knj. XXIX, sv. 1-2, str. 49-54.
- Joci , M. (2000), *O novinama u jeziku javne komunikacije*, Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku XLIII, str. 89-94.
- Ljubinkovi , B. G. Rajkov (2001), *Servis personalnih asistenata kao alternativni oblik podr ke invalidima: Studija slučaja*, Beograd.
- Nikoli , V. (2000), *Psihologija osoba sa telesnim nedostatkom i invalidnih osoba*; u: dr med. sci. Kne evi , A. et al. Medicinska psihologija, ud benik za studente medicine, Medicinski fakultet Novi Sad.

Osobe sa invaliditetom i okru enje (2001) Centar za prou-
čavanje alternativa & Handicap International, Beograd.

Petrovi , Lj. (2001), *Diskriminacija invalida u jugosloven-
skom dru tvu* (neobjavljen rad).

Pr i , T. (1997) *Semantika i pragmatika reĽi*, IzdavaĽka
knji arnica Zorana Stojanovi a. Sremski Karlovci Novi
Sad.

SemantiĽko-derivacioni reĽnik, Sveska 1: Ľovek delovi te-
la (2003), Filozofski fakultet Novi Sad, Odsek za srpski je-
zik i lingvistiku, Novi Sad (redaktorke: Gortan-Premk, D. et
al.).

Standardna pravila za izenaĽavanje mo nosti invalidov,
UN i Vlada Republike Slovenije, Urad za invalide, 1994.

ipka, D. (1998), *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*,
Matica srpska, Novi Sad.

iljan, D. (1998), *Javni jezik*, Biblioteka XX vek, Beo-
grad.

Štasni, G. (1997/98), *Neologizmi, kovanice i individualno
označene reĽi u reĽniku srpskohrvatskog književnog jezika*,
Prilozi proučavanju jezika, br. 28/29, str. 87-115.

Štasni, G. (2002), *Hiponimijski i hiperonimijski odnosi u
medicinskoj terminologiji sa leksikološkog i leksikograf-
skog stanovišta*, Deskriptivna leksikografija standardnog
jezika i njene teorijske osnove, Novi Sad □ Beograd, str.
251-263.

Skraćenice

augm.	☐ augmentativ
biol.	☐ biološki
gl. im.	☐ glagolska imenica
grč.	☐ grčki
dem.	☐ deminutiv
def.	☐ defektološki
ekspr.	☐ ekspresivno
ž	☐ ženski rod
žarg.	☐ žargonizam
zb. im.	☐ zbirna imenica
ekspr.	☐ ekspresivno
engl.	☐ engleski
imen.	☐ imenički
lat.	☐ latinski
med.	☐ medicinski
mn.	☐ množina
NVO	☐ nevladina organizacija
nem.	☐ nemački
neob.	☐ neobično
nesvrš.	☐ nesvršeni glagolski vid
npr.	☐ na primer
odr.	☐ određeni (pridevski) vid
pej.	☐ pejorativno
poim.	☐ poimeničeni
pravn.	☐ pravnički
prid.	☐ pridev
pril.	☐ prilog

razg.	☐ razgovorno
s	☐ srednji rod
svrš.	☐ svršeni glagolski vid
skrać.	☐ skraćeno, skraćenica
sl.	☐ slično
supr.	☐ suprotno
tehn.	☐ tehnički
tur.	☐ turski
uč.	☐ učestali glagoli
fr.	☐ francuski
hip.	☐ hipokoristik

Leksikografski simboli

/	znak za vidski parnjak (iz/vršiti)
_ / _	znak za ravnopravnu reč (muška / ženska osoba)
//	znak da se ne definiše pridev, prilog ili glagolska imenica navedeni u istom redu
(REČ)	varijantni oblik ili reč
~	znak za ponavljanje odrednice ili pododrednice (dekubit us, <i>akutni</i> ~)
→	vidi

REČNIK

A

afazija ž grč. med. gubitak sposobnosti ili poremećaj u izgovaranju i razumevanju reči.

afazičar m / **afazičarka** ž razg. muška / ženska osoba koja ima afaziju.

agrafija ž grč. med. gubljenje sposobnosti pisanja.

agrafičar m / **agrafičarka** ž razg. muška / ženska osoba koja ima agrafiju.

aleksija ž grč. med. gubljenje sposobnosti za raspoznavanje slova i drugih pisanih znakova.

amputacija ž lat. med. operativno uklanjanje uda ili dela uda.

amputirati, -am svrš i nesvrš. iz/vršiti amputaciju. // **amputiranje** s gl. im.

▫ **amputirac** m / **amputirka** ž razg. muška / ženska osoba kojoj je amputiran deo tela ⇒ osoba sa amputiranim delom tela; osoba bez ruke / noge, on / ona nema ruku / nogu.

arterioskleroza ž grč. med. skup degenerativnih oštećenja krvnih sudova koji dovodi do njihovog zadebljavanja i zakrečavanja.

atrofija ž grč. med. smanjenje težine i veličine jednog organa, tkiva ili uda usled slabe ishrane ili bolesti. 2. ekspr. nestajanje osećanja, živahnosti, otupljivanje.

atrofiran, -a,-o koji je zakržljao; usahnuo, suv, sasušen.

atrofirati, -am svrš. i nesvrš. zakržljati/zakržljavati, u/sahnuti, o/sušiti se.

audiologija ž grč. med. naučna disciplina koja se bavi fiziologijom uha, eksperimentalnim i kliničkim ispitivanjima sluha i njegovog gubitka; osnova za slušnu rehabilitaciju nagluvih osoba. // **audiološki**, -a, -o.

audiolog m specijalista za slušnu rehabilitaciju nagluvih osoba.

audiometrija ž grč. med. 1. metod ispitivanja sluha i grafičkog predstavljanja pomoću audiometra. 2. grana audiologije koja se bavi takvim merenjima. // **audiometrijski**, -a, -o.

autizam m grč. med. psihički poremećaj koji dovodi do povlačenja iz stvarnosti i gubljenja kontakta sa spoljnim svetom.

autističan, -čna, -čno koji ima znake autizma. // **autistično** pril.

▫ **autističar** m razg. osoba sa znacima autizma ⇒ autistična osoba, osoba sa autizmom.

B

badrljak m (**batrljak** m) → **patrljak**

▫ **bangav**, -a, -o koji teško hoda zbog debelih stopala ili obolelih nogu.

▫ **bangavost** ž osobina i stanje onoga koji je bangav.

▫ **bangavko** m hip. bangav čovek.

▫ **bangavče** s dem. bangavo, hromo dete.

▫ **bangati**, -am nesvrš. teško i nespretno ići, hramati, šepati.

beli štap m pomagalo koje slepe osobe koriste pri kretanju radi snalaženja u prostoru.

▪ **bena** ž tur. → **budala, luda**

▪ **benetina** ž pej. od **bena**

▪ **benav**, -a, -o (**benast**, -a, -o) koji je glupav. // ½ **bena-vo** (**benasto**) pril.

▪ **benavost** ž (<▪> **benavilo** s, <▪> **benastoća** ž) svojstvo onoga koji je benav, glupost.

▪ **benavac** m benav, glup čovek.

▪ **benaviti**, -im nesvrš. govoriti gluposti. // ▪ **benavljenje** s gl. im.

bilateralna paraliza → **paraplegija**

▪ **blesav**, -a, -o (**blesast**, -a, -o, **bleskast**, -a, -o) koji je glup, nedotupavan, luckast. // ▪ **blesavo** (**blesasto, bleskasto**) pril.

▪ **blesavost** ž (**blesavluk** m, **blesavština** ž) svojstvo onoga ko je blesav, umna zaostalost, glupost.

▪ **blesavac** m (▪ **blesan** m, ▪ **blesa** m i ž) / **blesavica** ž blesava muška / ženska osoba.

▪ **blesavko** m hip. od blesavac.

▪ **blesaviti se**, -im nesvrš. postupati blesavo; ništa ne raditi // **blesavljenje** s gl. im.

bogalj m / **bogaljka** ž 1. ▪ muška / ženska osoba s teškim telesnim nedostatkom, invalid. ▪ 2. a. siromah, prosjak. b. nesposobna, umno zaostala osoba. // ▪ **bogaljski**, -a, -o rel. prid. // **bogaljski** pril.

▪ **bogaljuša** ž pej. bogaljka.

▪ **bogaljče** s dem. dete bogalj.

<▪> **bogaljčad** ž zb. im. od bogaljče.

▪ **bogaljst**, -a, -o koji ima neki telesni nedostatak; sakat.

<▪> **bogaljstvo** s stanje ili svojstvo onoga koji je bogalj, sakatost, invalidnost.

<▫> **bogaljiti**, -im nesvrš. postajati bogalj; sticati težak telesni nedostatak. // **bogaljenje** s gl. im.

bolest ž 1. stanje organizma poremećeno delovanjem spoljašnjih izazivača ili oštećenjem organa. 2. poremećeno stanje duha.

bolestan, - sna, -sno 1. koji boluje od neke bolesti; koji je oboleo (od čega) supr. zdrav. 2. ≈ koji boluje od bolesti koja je prouzrokovala teška telesna oštećenja.

bolesnik m / **bolesnica** ž 1. onaj koji boluje od neke bolesti. 2. ≈ muška / ženska osoba sa invaliditetom ⇒ invalid / invalidkinja.

Brajevo pismo s (**Brajeva azbuka** ž) međunarodni standardizovan reljefast grafički sistem od šest tačaka čijim se kombinacijama obeležavaju slova, znakovi interpunkcije, brojevi i note, koji se prvenstveno koristi za pisanu komunikaciju među osobama koje ne vide, odnosno za pisanu komunikaciju sa njima. Usvaja se putem čula dodira. Tvorac Luj Braj. supr. crna štampa.

Brajeva mašina ž pisaća mašina sa tipkama na Brajevom pismu.

Brajev red m tastatura na Brajevom pismu.

Brajev štampač m štampač koji ostavlja otisak na Brajevom pismu.

▪ **budala** ž osoba koja se nerazumno ponaša, lud čovek, ludak, luda.

▪ **budaletina** m i ž (▪ **budalina** m i ž ▪ **budalčina** m i ž) augm. i pej. od budala.

▪ **budalast**, -a, -o luckast, ćaknut. // **budalasto** pril.

▪ **budalica** ž dem. od **budala**

▪ **budaliti**, -im nesvrš. govoriti ili činiti gluposti. // **budaljenje** s gl. im.

B

velika bolest pokr. → **epilepsija**

.• **(biti) vezan / prikovan za postelju** ekspr. → **(biti) nepokretan**

.• **(biti) vezan / prikovan za kolica** ekspr. 1. → **(biti) nepokretan**. 2. kretati se uz pomoć (invalidskih) kolica, kretati se (u invalidskim) kolicima ⇒ biti u kolicima, koristiti (invalidska) kolica (za kretanje, pri kretanju).

vertikalizator m lat. mehanička sprava za podizanje u uspravan položaj koja služi kao pomagalo osobama koje ne mogu da se oslone na noge.

vid m (**vidna sposobnost** ž) sposobnost oka da prima svetlosne nadražaje; primećivanje, izdvajanje i razlikovanje svetlosti, boja i oblika.

videti, -im nesvrš. imati sposobnost vida.

▫ **videći / videće** mn. muške / ženske osobe koje vide ⇒ osobe koje vide, imaju očuvanu sposobnost vida, imaju očuvan vid; supr. slepi, slabovidni.

vući noge ekspr. → **hramati**

G

gestovni jezik (**gestovni govor**, **gestovno-jezički izraz**, **gest**, **govor gestova**, **znakovni jezik**, **jezik znakova**, engl. *sign language*) kodifikovan sistem pokreta ruku i tela i mimike kojim se, uz čitanje sa usana, prvenstveno koriste osobe sa smanjenom sposobnošću artikulacije ili sluha, odnosno koji se prvenstveno koristi u komunikaciji sa njima.

poezija na gestu poezija koja se koristi gestovnim jezikom kao sredstvom izražavanja.

poetika gesta poetika gestovnog jezika.

pozorište na gestu pozorište u kome se glumci pri izvođenju služe pokretima ruku i tela i mimikom.

prevođenje / tumačenje gesta usmeno ili pisano prevođenje sa gestovnog jezika i obratno, kao i gestovnog jezika jednog područja na gestovni jezik drugog ili na internacionalni gestovni jezik.

prevodilac (tumač) za gestovni jezik onaj koji govorenu ili pisanu poruku prenosi na gestovni jezik i obratno

rluv, -a, -o koji je lišen sluha, koji ne čuje.

▫ **gluvilo** s (▫ **gluvoća** ž) stanje onoga koji je gluv. ⇒ izostanak, nedostatak (sposobnosti) sluha

▫ **gluvak** m (▫ **gluvonja** m i ž; <▫> **glušac** m) pej. gluva osoba, osoba koja ne čuje. ⇒ osoba sa smanjenom sposobnošću sluha, osoba koja ne čuje (dobro).

▫ **gluveti**, -im nesvrš. postajati gluv. ⇒ gubiti sluh; gubiti sposobnost sluha, ostajati bez (sposobnosti) sluha.

▫ **gluvonem**, -a, -o koji ne čuje i ne govori, koji je lišen sposobnosti sluha i govora.

▫ **gluvonemost** ž stanje i osobina onoga koji je gluvonem. ⇒ izostanak, nedostatak (sposobnosti) sluha i govora.

▫ **gluvonemak** m (< > **gluvonemac** m) / ▫ **gluvonemka** ž gluvonema muška / ženska osoba.

grba ž izraslina, izbočina na leđima, obično kao posledica bolesti.

grbav, -a, -o ▫ koji ima grbu; poguren.

grbavost ž stanje i osobina onoga koji je grbav i onoga što je grbavo.

▫ **grbavac** m / **grbavica** ž ⇒ muška / ženska osoba koja ima grbu. // ½ **grbavački**, -a, -o // ▫ **grbavački** pril.

▫ **grba** m hip. od grbavac.

▫ **grbavko** m (▫ **grbonja** m) pej. od grbavac.

▫ **grbaviti**, -im nesvrš. 1. postajati grbav. 2. činiti koga ili što grbavim.

~ **se** savijati leđa. // ▪ **grbavljenje** s gl. im.

grizlica ž → **dekubitus**

D

daktilologija ž grč. def. 1. tehnika korišćenja jednoručne prstne azbuke pokretima desne ruke. 2. naučna disciplina koja se bavi proučavanjem prstnih znakovnih sistema.

daktilni, -a, -o koji se tiče dodira, koji se izražava i prima dodirom; ~ *azbuka* → **prstna azbuka**.

daktilema ž utvrđeni položaj i pokret prstiju za određeno slovo.

daktilirati, -am služiti se (jednoručnom) prstnom azbukom. // **daktiliranje** s gl. im.

dalekovid, -a, -o med. koji usled smanjene vidne sposobnosti vidi samo ono što je daleko, a ne vidi ono što je blizu.

dalekovidost ž med. svojstvo onoga koji je dalekovid, hipermetropija.

DCO, DCP → **CP**

debil m grč. <▷> 1. med. osoba koja pokazuje lakši stupanj duševne i intelektualne zaostalosti ⇒ osoba sa lakšim smetnjama u intelektualnom razvoju ▪ 2. pej. glupan, osoba slabe pameti.

<▷> **debilan**, -lna, -lno koji ima smetnje u intelektualnom razvoju, glup, zaostao. // **debilno** pril.

<▷> **debilnost** ž svojstvo onoga ko je debilan.

▪ **debilizam** m svojstvo onoga koji debilan, takav postupak, glupost.

degeneracija ž lat. biol. evolutivni proces koji dovodi do pogoršanja bioloških i psihičkih osobina, izrođivanje.

degenerik m ▪ 1. potomak koji je telesno i intelektual-

no slabiji od svojih roditelja. ⇒ osoba sa smanjenim fizičkim i intelektualnim sposobnostima u odnosu na roditelje ili pretke. ▀ 2. pej. izrod.

▀ **degenerisati (se)**, -išem svrš. i nesvrš. iz/gubiti dobre osobine predaka, izroditi se. // **degenerisanje** s gl. im.

dekubitus ž lat. nekrotična rana koja nastaje usled dugotrajnog pritiska mekih tkiva o podlogu, grizlica; *akutni* ~ veoma ozbiljan, smrtonosni oblik otvorene rane na leđnim delovima oduzete strane tela osobe u stanju hemiplegije, koji nastaje usled pritiska koštanih delova karlice i/ili grudnog koša; *dorzalni* ~ rana usled pritiska na karlici, izazvana dugotrajnim ležanjem na leđima. // **dekubitusni**, -a, -o (**dekubitalan**, -lna, -lno)

dermografija ž grč. def. → **taktilologija**

dermoleksija ž grč. def. → **taktilologija**

defekt m lat. ≈ smanjena fizička i/ili intelektualna sposobnost. // **defektan**, -tna, -tno.

defektnost ž ≈ osobina onoga koji ima smanjenu fizičku i/ili intelektualnu sposobnost.

defektologija ž grč. i lat. naučna disciplina koja proučava motorne, čulne ili intelektualne smetnje u razvoju i društvenom ponašanju ličnosti, nastale usled povrede ili propusta u procesu vaspitanja i obrazovanja.

defektolog m stručnjak u oblasti defektologije. // **defektološki**, -a, -o

deformacija ž lat. (**deformitet** m fr.) urođeno ili stečeno izobličenje nekog organa ili dela tela.

deformisati (se), -šem svrš. i nesvrš. izobličiti/izobličavati (se) ∧ unakaziti (se).

▀ **deformisan**, -a, -o koji je izobličen, iskrivljen, unakažen.

deformisanost ž osobina onog koji je deformisan i onoga što je deformisano.

dečja paraliza ž akutno epidemijsko obolenje dece, koje može ostaviti posledice u obliku oduzetosti različite vrste, poliomijelitis

diplegija ž grč. med. plegija istih delova obe strane tela = bilateralna paraliza, paraplegija. // **diplegičan**, -čna, -čno; ~ *telo*.

dislogija ž grč. med. 1. poremećaj govorenja, nenormalan, odnosno otežan govor prouzrokovan oštećenjem u mozgu. 2. poremećaj u sposobnosti mišljenja i prosuđivanja.

distrofija ž grč. med. patološke promene na nekom organu ili sistemu, izazvane poremećajem ishrane ili izmenom materija, koje dovode do regresije i atrofije tkiva. // **distrofičan**, -čna, -čno; ~ *mišić*.

distrofija mišića (mišićna distrofija) opšti naziv za grupu naslednih degenerativnih oboljenja skeletnih mišića (miopatija) koja dovode do slabosti i atrofije zahvaćenih mišića uz očuvanost nervnog sistema.

▫ **distrofičar** m / **distrofičarka** ž muška / ženska osoba koja boluje od distrofije. ⇒ osoba obolela od mišićne distrofije; osoba sa posledicama mišićne distrofije; osoba sa mišićnom distrofijom.

dići koga na noge → >> *ležeći koga učiniti da prohoda, izlečiti koga.*

dići se >> *početi hodati (nakon duže bolesti), ozdraviti.*

doživeti nesreću / nezgodu >> *nesrećnim slučajem steći povredu, privremeno ili trajno oštećenje.*

dubak m mehanička sprava sa fiksatorima, koja osobama sa smanjenom sposobnošću kretanja omogućava stajanje u pravilnom položaju, stalak.

E

epilepsija ž grč. med. teško hronično nervno oboljenje koje se ispoljava u iznenadnim grčevima sa drhtavicom; padavica, velika bolest, nemoć. // **epileptičan**, -čna, -čno (**epileptički**, -čka, -čko), ~ *napad*.

▫ **epileptičar** m (**epileptik** m) / **epileptičarka** ž muška / ženska osoba koja boluje od epilepsije.

epipleksija ž grč. med. oduzetost jedne strane tela.

epiplektičar m / **epiplektičarka** ž muška / ženska osoba sa znacima epipleksije.

Z

▫ **zakržljati**, -am svrš. (**zakržljaviti**, -im) postati kržljav, zastati u napredovanju, rašćenju. ⇒ za/stati u rastu. // ▫ **za/kržljavati**, -am nesvrš. i uč. // ▫ **za/kržljavanje** s gl. im. ⇒ zaostajanje u rastu.

▫ **zakaržjalost** ž stanje i osobina onoga što je zakržljalo.

▫ **zanemeti**, -im svrš. postati nem. ⇒ izgubiti sposobnost govora.

zaostati, -nem svrš. ne dosegnuti određeni stepen u razvoju (fizičkom, motornom, intelektualnom, psihičkom).

zaostao, -la, -lo koji ima smetnji, kod koga se ispoljavaju smetnje u razvoju; ▫ *mentalno* | ▫ *psihički* ~ ⇒ osoba sa smetnjama u razvoju; osoba sa (fizičkom i/ili mentalnom razvoju) smetnjama u razvoju.

zaostalost ž stanje onoga koji ima smetnje u fizičkom, psihičkom ili psihofizičkom razvoju; *umna* ~, *mentalna* ~; ~ u razvoju.

zatvor m med. → **opstipacija**

zdravlje s stanje potpunog fizičkog, psihičkog i socijal-

nog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i fizičke, psihičke ili socijalne onesposobljenosti.

zdrav, -a, -o koji je u stanju potpunog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja.

▫ **zrikav**, -a, -o koji ne gleda u pravcu u kome su oči upravljene, razrok. // ▫ **zrikavo** pril.

zrikavost ž osobina onoga koji je zrikav.

▫ **zrika** m (**zriko** m) zrikav, razrok čovek.

▫ **zrikati**, -am nesvrš. razroko gledati // ▫ **zrikanje** s gl. im.

I

idiotizam m (**idiotija** ž, **idiotstvo** s) grč. med. najteži stepen zaostalosti u psihičkom razvoju, oligofrenija.

idiot m / **idiotkinja** ž 1. med osoba koji pati od idiotije. 2. ▫ pej. blesan, glupan, neznalica.

idiotski, -a, -o 1. koji se odnosi na idiote, koji je svojstven idiotima. 2. ▫ ekspr. koji nema smisla, besmislen, glup, nemoguć. // **idiotski** pril. **izgubiti pamet** >> *izgubiti sposobnost rasuđivanja usled oboljenja ili povrede.*

imbecil m lat. med. onaj koji je intelektualno i duševno zaostao u velikoj meri, tako da ne može da se brine sam o sebi.

imbecilan, -lna, -lno 1. koji je svojstven imbecilima. 2. ▫ ekspr. besmislen.

imbecilnost ž 1. stepen mentalne retardacije na granici između idiotizma i debilnosti. 2. ▫ ekspr. glupost, besmislenost.

invalid m / **invalidkinja** ž (**žena invalid**) lat. 1. muška / ženska osoba sa smanjenim sposobnostima za fizičke aktivnosti usled posledica nasleđenog, urođenog ili stečenog oboljenja, oštećenja, poremećaja, povrede ili starosti. ⇒ **osoba sa invaliditetom**. 2. ≈ osoba sa posebnim potrebama.

OSI □ osoba sa invaliditetom; uobičajena skraćenica u dokumentima NVO.

RVI [er-ve-i] - **ratni vojni** ~ skraćenica u dokumentima NVO.

civilni ~, **civilni** ~ **rata**, ~ **rada**; ▫ **telesni invalid** prema važećoj klasifikaciji u našoj zemlji, telesnim invalidima smatraju se osobe sa smanjenim motornim sposobnostima / osobe sa smanjenom pokretljivošću, osobe sa smanjenom sposobnošću sluha i vida; osobe sa posledicama mišićnih oboljenja i oštećenja (mišićna distrofija, multipla skleroza, cerebralna paraliza), osobe sa teškim hroničnim oboljenjima i trajno narušenim zdravstvenim stanjem.

invalidan, -dna, -dno koji ima smanjene sposobnosti za fizičku aktivnost; ~ *lice*, ≈ ~ *osoba*, ≈ ~ *populacija*; ≈ ~ *ljudi*, ≈ ~ *organizacija*

invalidski, -a, -o koji se odnosi na invalide.

~ **kolica** stolica sa točkovima prilagođena za kretanje osoba koje ne hodaju.

~ **organizacija** organizacija osoba sa invaliditetom.

~ **penzija** penzija koja se stiče na osnovu invalidnosti.

~ **pokret** naziv za čitav niz aktivnosti organizacija osoba sa invaliditetom i pojedinaca usmerenih na izjednačavanje položaja, ljudskih i građanskih prava, obaveza i mogućnosti osoba sa invaliditetom u odnosu na ostale kategorije stanovništva.

~ **populacija** populacija osoba sa invaliditetom.

~ **politika** politika prema invalidima, politika koja se odnosi na invalide.

invalidnost ž stanje privremenog ili trajnog, delimičnog ili potpunog smanjenja fizičkih i/ili intelektualnih sposobnosti usled nasleđenog, urođenog ili stečenog oboljenja, oštećenja, poremećaja, starosti (često praćeno smanjenjem mogućnosti za socijalnu interakciju, rad i privređivanje, što zavisi od prirode stanja, same osobe, njenog neposrednog okruženja i društva u koje živi), onesposobljenost.

invaliditet m privremena ili trajna fizička i/ili intelektualna nesposobnost.

invalidnina ž novčana pomoć koju osoba sa stečenim invaliditetom (u ratu, na poslu i sl.) prima od države.

inkontinencija ž (**inkontinentnost** ž) lat. neuzdržljivost, neuzdržavanje (mokraće, stolice), nemogućnost ili nesposobnost kontrole pražnjenja creva // **inkontinentan**, -tna, -tno.

invalidencija ž lat. nemoć, slabost, iznemoglost, malaksalost, bolešljivost, nesposobnost.

inzult m (**insult** m) lat. med moždani udar.

doživeti/imati inzult doživeti moždani udar.

iščašenje s gl. im od iščašiti → **luksacija**

J

jezik znakova → **znakovni jezik**

K

kvadripareza ž lat. i grč. med. pareza sva četiri uda.

kvadriplegija ž (**kvadripleksija** ž) lat. i grč. med. plegija (pleksija) sva četiri uda. // **kvadriplegički**, -a, -o; ~ *znaci*.

KP skraćenica za kvadriplegiju u govoru osoba sa invaliditetom i dokumentima NVO.

▫ **kvadriplegičan**, -čna, -čno koji je u stanju kvadriplegije.

▫ **kvadriplegičar** m / ▫ **kvadriplegičarka** ž (▫ **kvadri** m žarg., ▫ **kvadrić** žarg. m) muška / ženska osoba koja ima znake kvadriplegije. ⇒ osoba u stanju kvadriplegije; osoba sa kvadriplegijom.

kineziterapija ž grč. med. terapija aktivnim ili pasivnim pokretima i telesnim vežbama.

kifoza ž grč. med. iskrivljenost kičmenog stuba s ispupčenjem unazad.

▫ **kljakav**, -a, -o (**kljast**, -a, -o, <▫> **kljakast**, -a, -o, **kljastav**, -a, -o) koji nema ruku ili nogu.

▫ **kljakavost** ž (**kljastost** ž) osobina i stanje onoga koji je bez ruke ili noge.

▫ **kljakavac** m / <▫> **kljakavica** ž (<▫> **kljast** m / **kljastica** ž, <▫> **kljastavac** m / **kljastavica** ž) muška / ženska osoba bez ruke ili noge.

▫ **kljakavko** m pej. (▫ **kljajo** m, ▫ **kljako** m) hip. od kljakavac.

<▫> **kljaka** ž 1. štap, štaka. 2. odsečena ruka ili noga.

<▫> **kljastiti**, -im nesvrš. činiti kljastim.

konstipacija ž lat. med. → **opstipacija**

kostobolja ž med. bolest zglobova i kostiju izazvana slabom izmenom materija u organizmu i taloženjem mokraćne kiseline u tkivu, reumatizam.

<▫> **kostobolnik** m osoba koja boluje od kostobolje.

kostobolan, -lna, -lno koji boluje od kostobolje, koji ima znake kostobolje.

kratkovid, -a, -o (**kratkovidan**, -dna, -dno) 1. koji usled smanjene vidne sposobnosti vidi samo ono što je blizu. 2. ekspr. koji je nesposoban da sagleda posledice nekog događaja. // **kratkovido** (**kratkovidno**) pril.

kratkovidost ž (**kratkovidnost** ž) 1. svojstvo onoga koji je kratkovid, miopija. 2. ekspr. ograničenost pogleda, shvatanja pravog značenja čega i njegovih posledica.

kreten m. fr. 1. onaj koji je zaostao u duševnom i telesnom razvoju. 2. ▫ pej. glup, čovek.

kretenski, -a, -o koji ima svojstva kretena, koji je zaostao u telesnom i psihičkom razvoju. // **kretenski** pril.

kretenizam m (**kretenstvo** s) 1. med. zaostalost u telesnom i psihičkom razvoju izazvana poremećajem rada štitne žlezde. 2. ▫ besmislica, glupost.

▫ **kržljav**, -a, -o koji nije potpuno razvijen. // ▫ **kržljivo** pril.

▫ **kržjavost** ž nepotpuna razvijenost.

▫ **kržjavac** m / <▫> **kržjavica** ž muška / ženska osoba koja se nije potpuno razvila.

▫ **kržjaviti**, -im nesvrš. postajati kržljav ⇒ zaostajati u rastu

L

ležeći, -a, -o koji leži tokom dužeg perioda, koji je vezan za postelju; ▫ ~ *bolesnik*, ▫ ~ *pacijent* bolesnik, pacijent koji je (stalno) u ležećem položaju, koji ne (može da) sedi, hoda. ⇒ čovek, bolesnik, pacijent koji leži, osoba koja leži.

logopedija ž grč. interdisciplinarna naučna oblast koja se bavi patologijom govora (poremećajima govora, glasa, jezika, čitanja, pisanja) i gestovno-mimičkog izražavanja. // **logopedski**, -a, -o.

logoped m onaj koji proučava govorne poremećaje, radi na njihovom dijagnostikovanju i otklanjanju, rehabilitaciji i prevenciji. // **logopedski**, -a, -o.

lud, -a, -o a. ▫ duševno bolestan. ⇒ duševno / psihički oboleo, -la, lo. b. ▫ glup, nepromišljen, nerazuman; neuravnotežen, pust.

▫ **luda** ž (**ludak** m / **ludakinja** ž, **ludak** m / **ludakinja** ž) 1. luda muška / ženska osoba ⇒ osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima. 2. a. ▫ rupa osoba, budala. b. ▫ osoba opake naravi, ljuta, besna osoba.

▪ **ludača** ž pej. od luda.

ludački, -a, -o koji je kao u ludaka, koji pripada ludaku; ~ *košulja* košulja krojena tako da onemogućava kretanje, nosili su je psihijatrijski bolesnici. // **ludački** pril.

ludilo s med. duševna bolest izražena potpunim gubitkom razuma, delirijum. 2. ▫ pomama, pomamna želja, strast, mahnitost.

ludost ž a. osobina i stanje onoga koji je lud. b. nerazuman, nepromišljen postupak.

ludeti, -im nesvrš. gubiti razum, duševno obolevati. 2. ▫ ponašati se nerazumno, neuravnoteženo; činiti što iz obesti.

ludnica ž 1 ▫ duševna bolnica. ⇒ klinika za duševne bolesti, (neuro)psihijatrijska bolnica, klinika.

▪ **ludara** ž žarg. pej. od ludnica.

luksacija m iščašenje zgloba pri čemu kraj kostiju izlazi iz svog normalnog položaja.

M

≈ **malouman**, -mna, -mno koji ima smanjene intelektualne sposobnosti. // ≈ **maloumno** pril.

≈ **maloumnost** ž osobina i stanje onog koji je malouman.

≈ **maloumnik** m / **maloumnica** ž maloumna muška / ženska osoba. ⇒ osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima. // ≈ **maloumnički**, -a, -o.

mana ž nedostatak u formi, strukturi, funkciji čega uopšte; *telesna* ~, *fizička* ~, *duševna* ~; *biti pod | sa manom* promena oblika ili funkcionalno oštećenje dela tela.

medicinski model invalidnosti invalidnost se posmatra kao lični problem za koji je osoba odgovorna i osta-

vljeno joj je da svoje stanje održava lečenjem, nabavkom neophodnih lekova, sredstava, pomagala, uz manju ili veću podršku države; staranje o vlastitom ili nečijem zdravstvenom stanju najčešće je samo sebi cilj, pa se u takvoj situaciji obično očekuje čudo, pronalazak leka ili neki drugi način ozdravljenja, tj. vraćanja u prethodno, redovno, normalno stanje.

mentalni, -a, -o koji se odnosi na svest i duh, duševni, duhovni; ~ **zaostalost**, ~ **razvoj**, ~ **nedostatak**, **smetnja** (*teškoća, poremećaj*) u ~ **razvoju**. // **mentalno** pril.

▫ **MNRO** (mentalno nedovoljno razvijena osoba) uobičajena skraćenica u stručnim krugovima, zdravstvenih radnika, defektologa, psihologa i roditelja dece sa smetnjama u mentalnom razvoju; česta je u nazivima društava i udruženja, a koristi se i u razgovornom i u pisanom jeziku. ⇒ osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima; osoba sa smetnjama u mentalnom / intelektualnom / psihičkom / duševnom razvoju (ukoliko je poznato poreklo smetnji).

miopatija ž (**miopatije** ž mn.) genetski determinisana bolest skeletnih mišića koju karakteriše regresivna promena pojedinih mišićnih ćelija.

mišićna distrofija → **distrofija mišića**

MD [em-de] → **mišićna distrofija**

miopija ž grč. → **kratkovidost**

modeli invalidnosti pristupi invalidnosti → **medicinski model invalidnosti**, **socijalni model invalidnosti**

model nastajanja situacije hendikepa po Kvebečkoj klasifikaciji iz 1999. situaciju prisustva hendikepa određuje interakcija između uzroka, ličnih činilaca (vrsta i stepen oštećenja, stepen onesposobljenosti), olakšavajućih i otežavajućih životnih činilaca i mogućnosti učešća u

društvu (obavljanje svakodnevnih životnih aktivnosti, tj. ostvarivanje životnih navika). Procena stepena situacije prisustva hendikepa podrazumeva kontinuirani proces u kome učestvuje tim različitih stručnjaka, sama osoba i/ili osobe iz njenog neposrednog okruženja.

moždani udar → **inzult**

monoparaliza ž grč. med. paraliza samo jednog dela tela ili jednog uda.

monopareza ž grč. med. pareza jednog dela tela ili uda.

monoplegija ž grč. med. plegija samo jedne grupe mišića ili živaca jednog organa; oduzetost samo jednog uda; kortikalni tip oduzetosti.

monoplegičan, -čna, -čno koji ima znake monoplegije, kome je oduzeta jedna strana tela, jedan ud; ~ *stanje*

monoplegičar m / **monoplegičarka** ž muška / ženska osoba koja ima znake monoplegije.

<▫> **moron** m → **debil**

▪ **morončina** m i ž pej. od moron.

multipla skleroza ž (**multipleks skleroza** ž, **skleroza multipleks** ž.) lat. i grč. med. subakutno ili hronično oboljenje centralnog nervnog sistema koje karakteriše mestimično propadanje, odnosno izumiranje mijelinskih ovojnica nervnih vlakana i naknadno stvrdnjavanje tkiva na nekim mestima.

multipla ž žarg. ▫ multipla skleroza.

MS [em-es] skraćenica za multiplu sklerozu, uobičajena u govoru zdravstvenih radnika i obolelih osoba.

▪ **MS**▫ovac [em-es-ovac] skraćenica za. oboleo, -la, -lo od multiple skleroze, uobičajena u govoru obolelih osoba ⇒ oboleo, -la, -lo od multiple skleroze, osoba sa multiplom sklerozom.

mutav, -a, -o 1 a. nem. b. ▪ ćutljiv. 2. mucav.

mutavost ž osobina onoga koji je mutav.

▫ **mutavac** m / **mutavica** ž 1. a. nema muška / ženska osoba. b. ▫ **ćutljiva muška / ženska osoba**. 2. muška ili ženska osoba koja muca dok govori. ⇒ osoba koja otežano/ teško govori, osoba sa smetnjama u govoru.

<▫> **mutavko** m pej. od mutavac.

▫ **mucav**, -a, -o koji govori isprekidano, zapinje u govoru.

// ▫ **mucavo** pril.

▫ **mucavost** ž osobina ili stanje onoga koji muca.

▫ **mucavac** m / **mucavica** ž muška / ženska osoba koja muca ⇒ osoba koja muca, osoba koja isprekidano govori.

▫ **mucalo** s pej. od mucavac.

▫ **mucati**, -am nesvrš. (<▫> **mutati**, -am) govoriti isprekidano, zapinjući i s teškoćom (u uzbuđenju, zbog nedostatka u govornim organima, nepoznavanja jezika i sl.). / ▫ **mucnuti**, -nem svrš. ⇒ otežano govoriti. // ▫ **mucanje** s gl. im..

▫ **muckati**, -am nesvrš. dem. prema mucati, zamuckivati.

▫ **muckav**, -a, -o koji pomalo muca, koji se odlikuje isprekidanim govorom. // ▫ **muckavo** pril.

N

nagluv, -a, -o (**nagluh**, -a, -o) koji slabije čuje, koji ne čuje sasvim dobro ⇒ osoba sa smanjenom sposobnošću sluha, naglupa osoba.

nagluvost ž (**nagluhost** ž) stanje onoga koji je nagluv.

nastradati, -am svrš. doživeti nesreću; pretrpeti udes, poginuti, proći rdavo u bilo čemu, pretrpeti veći neuspah, veću štetu.

nega ž briga, staranje o nekom, (obično o onom ko ne može ili nije u situaciji da se sam o sebi stara); ~ *ranjenika*, ~ *bolesnika*.

▫ **nedostatak** m nepovoljna osobina, mana, smetnja; *telesni ~, fizički ~*.

nedoumnik m onaj koji je umno nedozreo, maloumnik.

▫ **nem**, -a, -o koji nema sposobnost govora, mutav.

nemost ž (<▫> **nemota** ž, **nemoća** ž) ≈ osobina onoga koji je nem ⇒ nedostatak sposobnosti govora, nemanje sposobnosti govora.

▫ **nemak** m / ▫ **nemakinja** ž nema muška / ženska osoba ⇒ nema osoba, osoba koja ne (može da) govori, osoba sa nerazvijenom artikulacijom, nerazvijenim govorom, osoba bez sposobnosti, moći govora.

▫ **nemeti**, -im (**nemiti**, -im) nesvrš. postajati nem ⇒ gubiti sposobnost, moć govora. // **nemljenje** s gl. im

nenormalan, -lna, -lno koji nije normalan, koji je neobičan; nastran. (~ *osoba* ⇒ osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima. // **nenormalno** pril.

nenormalnost ž osobina i stanje onoga koji je nenormalan, onoga što je nenormalno.

≈ **nepokretan**, -tna, -tno koji se ne kreće; koji miruje; koji se ne može kretati; koji je izgubio pokretljivost ⇒ koji (on / ona) je sa smanjenom sposobnošću kretanja; koji leži, sedi; koji (za kretanje) koristi (invalidska) kolica; koji se kreće na rukama; koji je (u invalidskim) kolicima; koji je vezan za kolica, postelju; prikovan za kolica, postelju.

nepokretnost ž osobina i stanje onoga koji je nepokretan.

nerazvijen, -a, -o 1. ∧ koji nije razvijen, nezreo; koji je po stupnju razvoja niži od prosečnog ⇒ nedovoljno razvijen (u odnosu na nekoga ili nešto). 2. ≈ koji je zaostao u duševnom ili intelektualnom razvoju ⇒ koji je sa smetnjama u intelektualnom razvoju.

nerazvijenost ž 1. osobina i stanje onoga koji je nerazvijen ili onoga što je nerazvijeno. 2. ≈ svojstvo onoga koji ima smetnje u intelektualnom razvoju.

nervoza ž nem. razg. pojačana razdražljivost, neurastenija.

nervozan, -zna, -zno koji ispoljava znake nerveze, koji je razdražljiv.

≈ **nesposoban**, -bna, -bno 1. ∧ koji je bez sposobnosti, nedorastao za što ⇒ √ on / ona nema mogućnost/ nije u situaciji da nešto uradi. 2. ▫ koji boluje od polne nemoći ⇒ impotentan.

≈ **nesposobnost** ž osobina onoga koji je nesposoban.

▫ **neuračunljiv**, -a, -o 1. pravn. koji nije svestan odgovornosti i zato ne može odgovarati za svoje postupke. 2. koji je slabouman, nerazborit ⇒ osoba sa smanjenom sposobnošću rasuđivanja. // ▫ **neuračunjivo** pril.

▫ **neuračunljivost** ž osobina onoga koji je neuračunljiv.

neurologija ž grč. med. nauka o oboljenjima nervnog sistema.

neurolog m lekar za nervne bolesti.

neurološki, -a, -o koji se tiče neurologije i neurologa; ~ komisija, ~ pregled.

neuropatija ž grč. med. oboljenje nervnog sistema.

neuropat(a) m muška ili ženska osoba obolela od nekog funkcionog nervnog oboljenja.

neuropatski, -a, -o koji se tiče neuropata i neuropatije. // **neuropatski** pril.

neuropatologija ž nauka o bolestima nervnog sistema.

neuropatolog m lekar za nervne bolesti, specijalista za neuropatologiju.

neuropatološki, -a, -o koji se odnosi na neuropatologiju ili neuropatologe. // **neuropatološki** pril.

neuroza ž. lat. med. funkciono oboljenje nervnog sistema praćeno psihičkim smetnjama.

▫ **neurotičan**, -čna, -čno 1. koji je slabih nerava ⇒ sklon neurozi, on / ona pati od neuroze. 2. nervozan.

▫ **neurotik** m (**neurotičar** m) / **neurotičarka** ž 1. muška / ženska osoba oslabelih nerava ⇒ osoba sklona neurozi. 2. nervozna osoba.

neurastenija ž grč. med. nervno oboljenje koje se ispoljava slabošću, iznurenošću; vrsta neuroze. // **neurastenijski**, -a, -o

▫ **neurasteničan**, -čna, -čno koji boluje od neurastenije ⇒ oboleo / obolela od neurastenije. // ▫ **neurastenično** pril.

neurastenik m (**neurasteničar** m) / **neurasteničarka** ž muška / ženska osoba obolela od neurastenije, osoba oslabelih nerava ⇒ osoba obolela od neurastenije, neurastenična osoba.

normalan, -lna, -lno lat. a. ∧ onaj koji svojim izgledom i sposobnostima ne odstupa od uobičajenog, psihički, duševno zdrav. ∧ ~ *osoba*.

O

▫ **obnevideti**, -im svrš. delimično ili potpuno oslepeti ⇒ izgubiti vid, sposobnost vida.

ograničen, -a, -o trp. prid. od **ograničiti se** ≈ koji je umno slabije razvijen, tupav, glup ⇒ koji je sa smanjenim intelektualnim sposobnostima; *mentalno* ~

ograničenost ž ≈ svojstvo onoga koji je smanjenih intelektualnih sposobnosti; *mentalna* ~.

oduzeti se, -mem (< > **uzeti se**) med. ▫ izgubiti sposobnost kretanja, paralizovati se nakon moždanog udara.

oduzet -a, -o (**uzet**, -a, -o) koji ima ograničenu sposobnost kretanja, nepokretan, paralizovan.

oduzetost ž (**uzetost** ž) stanje onoga koji je oduzet.

ozleda ž površinsko oštećenje na bilo kojem delu tela, izazvano delovanjem nekog predmeta ili materije, koje može ostaviti trajne posledice, povreda, rana. // **ozledni**, -a, -o.

< > **ozlediv**, -a, -o (**ozledljiv**, -a, -o) koji se može ozlediti, koji se lako ozledi, ranjiv, osetljiv.

ozlediti (se), -im svrš. naneti ozledu kome ili samom sebi, povrediti (se); // **ozledivati (se)**, -ujem nesvr. i uč. // **ozleđivanje** s gl. im.

▫ **ozleđenik** m / **ozleđenica** ž ozleđena muška / ženska osoba, ranjenik / ranjenica.

ojed m rana, ozleda od ojedanja.

ojesti se, -dem svrš. dobiti ojedinu, zapaliti se. // **ojedati se**, -am nesvrš. // **ojedanje** s gl. im.

ojedina ž (**ojedica** ž) rana nastala ojedanjem usled trenja ili znojenja.

оједеност ж станје онога ко се ојео и онога што је оједено.

okoštati (se), -am (**okoštiti**, -im, **okoštaniti**, -im) svrš. pretvoriti se u kost, otvrdnuti kao kost. // **okoštavati se**, -am nesvrš. i uč. // **okoštavanje** s gl. im.

okoštalost ž stanje onoga što je okoštalo.

▫ **okoštao**, -la, -lo koji se pretvorio u kost, otvrdnuo kao kost ⇒ (za osobu) osoba sa okoštalim delom tela.

oligofrenija ž grč. med. duševna nerazvijenost.

oligofrenologija ž (**oligofrenopedagogija** ž) grč. naučna oblast koja se bavi obrazovanjem i rehabilitacijom osoba sa smetnjama u intelektualnom razvoju. // **oligofrenološki**, -a, -o (**oligopedagoški**, -a, -o).

oligofrenolog m (**oligopedagog** m) onaj koji se bavi rehabilitacijom i obrazovanjem osoba sa smetnjama u intelektualnom razvoju.

▫ **ometen**, -a, -o koji ima smetnje u fizičkom, telesnom, mentalnom, psihičkom ili duševnom razvoju. // **ometeno** pril.

▫ **ometenost** ž osobina i stanje onoga koji je ometen.

▫ **onemeti**, -im svrš. → **nemeti**.

▫ **onemiti**, -im svrš. učiniti nemim ⇒ oduzeti nekome moć govora.

Λ **onesposobiti**, -im svrš. učiniti koga nesposobnim (za rad, službu i dr.), nanošenjem rane, povrede. // **onesposobljavati**, -am (**onesposobljivati**, -ujem) nesvrš. i uč.

~ **se** svrš. postati nesposoban (za rad i dr.), učiniti sebe nesposobnim.

Λ **onesposobljen**, -a, -o koji je lišen sposobnost (za rad) ⇒ ozleđen, povređen, ranjen, koji je manjih, smanjenih, umanjenih sposobnosti (za nešto).

onesposobljenost ž a. Λ stanje i svojstvo onoga koji je onesposobljen ⇒ v onesposobljen, -a, -o za nešto. b. odsustvo sposobnosti, invalidnost.

Λ **onesposobljavanje** s ⇒ gubitak radne sposobnosti

opstipacija ž lat. med. otežano pražnjenje creva, tvrda stolica, konstipacija, zatvor.

oporaviti se, -im svrš. ponovo steći izgubljenu snagu, ojačati. // **oporavljati se**, -am se nesvrš. // **oporavljanje** s

oporavak m vraćanje snage, zdravlja posle bolesti ili napora, okrepljenje.

ortoza ž grč. med. ortopedsko pomagalo.

ortopedija ž grč. med. grana medicine koja se bavi lečenjem deformacija ljudskog tela (kičme, nogu i dr.).

ortoped m lekar stručnjak za ortopediju.

ortopedski, -a, -o koji se odnosi na ortopediju i ortopedu; ~ *zavod*, ~ *nalaz*, ~ *pomagalo*.

▫ **osakatiti (se)**, -im svrš. učiniti koga ili sebe sakatim, naneti vrlo teške ozlede ⇒ teško (se) ozlediti, povrediti, izranjavati. // **osakaćivati (se)** -ujem nesvrš. i uč

▫ **osakaćenost** ž stanje onoga koji je osakaćen, onoga što je osakaćeno.

osakaćenje s gubitak, odnosno onesposobljenje nekog dela tela.

<▪> **osakatina** ž osakaćeno mesto, velika rana ⇒ ozleđa, povreda, rana.

OSI → invalid

▫ **oslepeti**, -im svrš. postati slep, izgubiti vid, izgubiti sposobnost vida.

▫ **oslepiti**, -im svrš. lišiti koga vida, učiniti koga slepim.

// ▫ **oslepljavati**, -am, **oslepljivati**, -ujem nesvrš. i uč. // ▫ **ослепленје** c

osoba sa posebnim (naročitim) potrebama (engl. *person njith special needs*) ≈ osoba koja zbog smanjenih fizičkih i/ili intelektualnih sposobnosti ima potrebu za asistencijom, specifičnim uređenjem prostora, tehničkim sredstvima, pomagalima, lekovima, određenim načinom ishrane i sl. ⇒ osoba sa invaliditetom, invalid / invalidkinja. (Isti termin se ponekad odnosi na sve koji su po nečemu drugačiji od većine: drugačije se hrane, odevaju ili imaju neke drugačije navike iz različitih razloga i opredeljenja. Prema nekim klasifikacijama u osobe sa posebnim potrebama ubrajaju se i Romi, raseljena lica, izbeglice, seksualne manjine, i dr.)

ostitis m grč. med. zapaljenje, upala kostiju.

osteoporoza ž razređenje, smanjenje gustine ili šupljikavosti koštanog tkiva usled gubitka kalcijuma iz koštane srži, što izaziva prelome i posle lakih povreda.

osteoporotičan, -čna, -čno (**osteoporozan**, -zna, -zno) koji ima znake osteoporoze.

osteologija ž deo medicine, nauka o kostima.

otorinolaringologija ž (skrać. **ORL**) grč. med. grana medicine koja se bavi lečenjem bolesti uha, grla i nosa.

otorinolaringolog m lekar, specijalista za bolesti uha, grla i nosa.

oftalmologija ž grč. med. grana medicine koja se bavi lečenjem očnih bolesti.

oftalmolog m lekar, specijalista za očne bolesti.

oštećenje s med. gubitak ili nepravilnost psihološke, fiziološke ili anatomske građe ili funkcije.

P

PA [pe-a] uobičajena skraćenica za personalni asistent / personalna asistentkinja.

padavica ž → **epilepsija**

padavički, -a, -o koji se tiče padavice, koji je sa svojstvima padavice. // **padavički** pril.

padavičav, -a, -o koji boluje od padavice, koji je svojstven padavičaru.

▫ **padavičar** m (**padavičavac** m) / **padavičarka** ž muška / ženska osoba koja pati od padavice, epileptičar.

padavičarski, -a, -o koji se odnosi na padavičara, koji je kao u padavičara. // **padavičarski** pril.

paraliza ž grč. med. motorna slabost ili nesposobnost izazvana gubitkom mišićne snage, a ne nekom anomalijom koštano-zglobnog sistema ili nekoordiniranošću pokreta; *dečja cerebralna ~; progresivna ~.*

paralizovanost ž stanje onoga koji je paralizovan.

paralizovati se, -ujem svrš. i nesvrš. biti / dolaziti u stanje paralize.

▫ **paralizovan**, -a, -o koji se paralizovao, koji ne može da se pokreće.

▫ **paralitičar** m (**paralitik** m) / **paralitičarka** ž paralizovana muška / ženska osoba.

paranoja ž grč. med. duševna bolest koja se ispoljava u formi hronične manije, najčešće manije gonjenja, a počinje na patološkom tumačenju stvarnosti.

paranoičan, -čna, -čno koji se tiče paranoje, koji je kao u obolelih od paranoje. // ▫ **paranoično** pril.

paranoičnost ž stanje onoga koji je paranoičan.

▫ **paranoik** m (▫ **paranoid** m) onaj koji boluje od paranoje ⇒ osoba koja boluje od paranoje; paranoična osoba.

paraparaliza ž grč. med. obostrana oduzetost (donjih) udova.

parapareza ž grč. med. obostrana pareza (donjih) udova.

▫ **paraparetičan**, -čna, -čno koji ima znake parapareze.

paraplegija ž grč. med. obostrana (simetrična) plegija udova ili delova tela.

PP skraćunica za paraplegiju u govoru osoba sa invaliditetom i u dokumentima NVO.

PKP skraćunica za paraplegiju i kvadriplegiju u govoru osoba sa invaliditetom i u dokumentima NVO.

paraplegičan, -čna, -čna koji je sa znacima paraplegije.

▫ **paraplegičar** m / **paraplegičarka** ž muška ili ženska osoba koja ima znake paraplegije ⇒ osoba sa paraplegijom, osoba u stanju paraplegije.

parapleksija ž → **paraplegija**

pareza ž grč. med. delimična ili nepotpuna oduzetost delova tela usled motorne slabosti ali uz očuvanost osećanja trnjenja, bockanja ili žarenja, poluoduzetost.

▫ **paretičan**, -čna, -čno koji ima znake i simptome pareze, poluoduzet, ~ *mišić*; ≈ ~ *osoba*.

▫ **paretičar** m / **paretičarka** ž muška / ženska osoba

koja ima znake pareze ⇒ osoba sa parezom (određenog dela tela).

pas vodič pas obučen da osobi koja ne vidi pokazuje put.

patrljak m ono što ostaje posle amputacije uda ili organa, badrljak.

patuljak m odrasla osoba čija visina ne doseže jedan metar usled poremećaja u rasteњу kostiju u dužinu, smanjenog lučenja hormona prednjeg režnja hipofize ili nekih drugih uzroka.

patuljast, -a, -o koji je kao patuljak, sitan, mali; ~ *rast*.

personalna asistencija engl. organizovani vid podrške osobi sa invaliditetom u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, pri čemu ona sama bira i obučava svog asistenta / asistentkinju i određuje kada, gde i kakva joj je asistencija potrebna. Između osobe sa invaliditetom □ korisnika / korisnice i njegovog / njenog personalnog asistenta / asistentkinje uspostavlja se profesionalni odnos. U zemljama gde je ovaj program razrađen postoje različiti vidovi obuke personalnih asistenata. Način pokrivanja troškova rada i zaštita prava i jedne i druge strane regulišu se ugovorom. Termin je preuzeo i u nevladinom sektoru u Srbiji proširio Centar za samostalni život invalida Srbije pred kraj XX veka.

personalni asistent / asistentkinja engl. (skrać. **PA**) osoba koja asistira osobi sa invaliditetom u obavljanju različitih životnih aktivnosti ⇒ lični asistent / asistentkinja.

plegija ž grč. med. oduzetost nekog dela tela, organa ili sistema u organizmu.

povreda ž oštećenje strukture ili funkcije dela tela ili organa pod dejstvom spoljašnjih činilaca, koje izaziva privremene ili trajne posledice, ozleda, rana; *telesna* ~.

povrediti (se), -im svrš. naneti kome ili sebi povredu, ozlediti (se), raniti (se).

povređen, -a, -o 1. kome je naneta povreda, koji se povredio. 2. (u imen. funkciji; samo u odr. vidu) a. onaj kome je naneta povreda. b. onaj koji je sa trajnim znacima neke povrede ⇒ osoba s povredom čega (kičme i dr.); osobe s povređenim delom tela (kičmom i dr.).

podići koga na noge → **dići koga na noge**.

poezija na gestu → **gestovni jezik**

poetika gesta → **gestovni jezik**

pozorište na gestu → **gestovni jezik**

poliomijelitis m grč. med. → **dečja paraliza**

pomagalo s naprava ili uređaj koji se koriste kao pomoćno sredstvo u obavljanju nekih radnji; *ortopedsko* ~.

poremetiti, -im svrš. prekinuti, narušiti normalan tok, stanje čega.

» ~ **pameću** poludeti.

~ **se** smesti se, ne moći izvršavati određene aktivnosti na uobičajeni način, poludeti.

poremećen, -a, -o a. koji ima svojstva nastala narušavanjem normalnog stanja čega. b. ▫ koji je narušenih duhovnih, intelektualnih sposobnosti ⇒ osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima

▫ **poremećenost** ž stanje onoga koji je poremećen, onoga što je poremećeno.

poremećaj m narušavanje normalnog funkcionisanja nekog organa, gubitak duševnog mira, ravnoteže svesti i time izazvana stanja. // **poremećajni**, -a, -o

≈ **poremećenik** m muška osoba poremećenog uma, maloumnik.

pratilac m osoba koja na putu prati osobu sa invalidite-

tom radi zaštite i staranja o njoj ⇒ personalni asistent, lični asistent.

prevođenje (tumačenje) gesta → gestovni jezik

prevodilac (tumač) za gestovni jezik → gestovni jezik

prelom m rezultat prelamanja kostiju; mesto gde je prelomljena kost.

▪ **prikovan za kolica → vezan za kolica**

▪ **prikovan za postelju → vezan za postelju**

projesti se, -dem svrš. dobiti rane na telu od dugog ležanja u bolesti. // **projedanje** s gl.im.

projed m rana na telu nastala od dugog ležanja, grizlica, dekubitus.

proteza ž grč. mehanička naprava koja zamenjuje izgubljeni organ ljudskog tela ili njegov deo.

protetika ž deo medicine koji izučava oblikovanje, primenu i ugradnju veštačkih materijala u organizam.

protetički, -a, -o a. koji se odnosi na protezu ili je posledica njenog nošenja; ~ *uboj*, ~ *dekubitus*. b. koji se tiče protetike i njenih metoda.

prstna azbuka jednoručni (daktilološki) ili dvoručni (hirološki) sistemi utvrđenih položaja i pokreta prstiju za prikazivanje slova jednog pisma u izražavanju reči i njihovih gramatičkih oblika putem čula vida ili dodira.

psihoneuroza ž grč. med. → **neuroza**

psihopatija ž grč. med. a. opšti naziv za bilo koji psihički poremećaj. b. naziv za grupu psihičkih oboljenja za koje se smatra da su konstitucionalnog karaktera.

psihopat m onaj koji pati od nekog psihičkog pore-

mećaja usled čega se devijantno ponaša (sklonost kriminalu, alkoholu i sl.) iako mu je inteligencija očuvana.

psihopatski, -a, -o koji se odnosi na psihopatiju i psihopate.

R

razrok, -a, -o kome je svako oko upravljeno u drugom pravcu, zrikav. // **razroko** pril.

razrokost ž osobina onoga koji je razrok, zrikavost.

rana ž povreda telesnog tkiva izazvana oštrim oruđem, ozeblinom, opekotinom i dr.; *telesna* ~.

ranjav, -a, -o koji je pun rana, pokriven ranama.

raniti, -im nesvrš. zadati ranu kome.

ranjenik m / **ranjenica** ž ranjena muška / ženska osoba.

rastrojstvo s stanje nervne ili duševne poremećenosti.

rahitis ž grč. med. bolest dece koja zahvata kostur i mišiće, prouzrokovana nedostatkom vitamina D.

rahitičan, -čna, -čno koji je bolestan od rahitisa; koji ima posledice rahitisa.

▫ **rahitičar** m / **rahitičarka** ž muška / ženska osoba koja ima znake rahitisa ⇒ osoba obolela od rahitisa.

RVI → invalid

regresija ž lat. povratak na stare, već napuštene oblike ponašanja, postepeno gubljenje pamćenja i zaboravljanje stečenih veština i znanja.

redresacija ž fr. med. 1. ponovno previjanje rane. 2. zamenjivanje dela tela koji nedostaje ili ispravljanje deformacije na njemu.

reproduktor m engl. tehn. električni uređaj sa kasetom ili CD-om koji služi za snimanje (zvučno zapisivanje) i reprodukovanje (čitanje slušanjem) dužih tekstova, koji osobama sa visokim stepenom smanjenja sposobnosti vida omogućava da čitaju i uče.

▫ **retardacija** ž lat. zaostajanje u fizičkom i psihičkom razvoju, usporen mentalni razvoj; *mentalna* ~.

▫ **retardirati**, -am svrš. i nesvrš. usporiti / usporavati, otežavati čiji psihički razvoj.

▫ **retardirajući**, -a, -o koji usporava nečiji psihički razvoj.

▫ **retardiran**, -a, -o koji zaostaje u psihičkom razvoju; ~ *osoba* ⇒ osoba sa usporenim, otežanim psihičkim (mentalnim) razvojem, osoba sa smanjenim intelektualnim sposobnostima.

reumatizam m (**reuma** ž) grč. oboljenje kostiju, mišića, zglobova, srca i krvnih sudova.

reumatičan, -čna, -čno koji ima znake reume, koji je oboleo od reume. // **reumatično** pril.

▫ **reumatičar** m (▫ **reumatik** m) / ▫ **reumatičarka** ž muška / ženska osoba obolela od reume ⇒ osoba obolela od reumatizma, reumatična osoba, oboleo, -la, -lo od reumatizma.

rehabilitacija ž lat. med. sistem vežbi usmeren na ponovno uspostavljanje ili nadomeštanje sposobnosti izgubljene usled bolesti ili nastanka invalidnosti; ~ *invalida*. //

rehabilitacijski, -a, o; ~ *program*; **rehabilitacioni**, -a, o; ~ *centar*.

RH [er-ha] skraćenica za rehabilitacija, rehabilitacioni, u govoru zdravstvenih radnika i osoba sa invaliditetom, ~ *centar*.

S

▪ **sakat**, -a, -o tur. 1. koji nema deo ruke ili noge ili ima neko oštećenje na njima, bogaljast, kljast. 2. ekspr. koji je nepotpun, oštećen, krnj. // ▪ **sakato** pril.

▪ **sakatost** ž svojstvo onoga što je sakato, stanje onoga koji je sakat.

▪ **sakatiti**, -im nesvrš. 1. činiti sakatim. 2. ekspr. narušavati celinu čega, krnjiti, kvariti.

sanirati, -am lat. svrš. i nesvrš. iz/lečiti bolesno stanje, učiniti da ko ozdravi.

semiplegija ž grč. med. → **hemiplegija**

skleroza ž grč. med. 1. otvrdnjavanje organa i tkiva. 2. ▪ oslabljena sposobnost pamćenja, zaboravljanje.

sklerotičan, -čna, -čno 1. koji ima znake skleroze. 2. ▪ koji je zaboravan. // ▪ **sklerotično** pril.

▪ **sklerotičar** m / ▪ **sklerotičarka** ž sklerotična muška / ženska osoba ⇒ sklerotična osoba.

skolioza ž grč. med. iskrivljenost kičme.

skleroza multipleks ž. → **multipla skleroza**

≈ **slab**, -a, -o 1. koji ima malu fizičku snagu, koji nije jakog, čvrstog telesnog sastava; bolešljiv, slabunjav; koji je iznemogao, onemoćao od bolesti, iscrpen. 2. koji nema čvrstinu karaktera, postojanosti, izdržljivosti, koji nije jake volje.

slabost ž (**slabota** ž, **slaboća** ž, **slaboština** ž) 1. ∧ iznemoglost, nemoć (telesna i duševna), nedostatak snage, jačine. 2. ∧ a. odsustvo volje, neodlučnost. b. ∧ popustljivost prema nekome.

slabovid, -a, -o (**slabovidan**, -dna, -dno) koji je sa smanjenom sposobnošću vida.

slabovidost ž stanje i osobina onoga koji je slabovid.

▫ **slabouman**, -mna, -mno koji je smanjenih intelektualnih sposobnosti. // ▫ **slaboumno** pril.

▫ **slaboumnost** ž osobina onoga koji je slabouman.

▫ **slaboumnik** m / **slaboumnica** ž slaboumna muška / ženska osoba (osoba smanjenih intelektualnih sposobnosti).

slep, -a, -o 1. a. koji ne vidi, koji je bez sposobnosti vida, koji je lišen sposobnosti vida ⇒ on / ona / ono ne vidi; on / ona / ono je bez sposobnosti vida; slepa osoba. b. ▫ ekspr. koji ne opaža, ne primećuje, ne shvata ono što se događa oko njega. v. koji je nesposoban, kome nedostaje znanja i veštine da shvati nešto. 2. ▫ koji radi, postupa bez rasuđivanja, ne vodeći računa o razlozima, koji je nepromišljen, nerazborit, nerazuman, nesposoban da vidi.

▫ **slepilo** s 1. a. svojstvo i stanje onoga koji je slep; potpun ili delimični nedostatak vida; *kokošije ~, noćno ~* med. bolest mrežnice zbog koje bolesnik u sumraku ne vidi gotovo ništa; *~ za boje* nemogućnost raspoznavanja ili razlikovanja neke boje, daltonizam; *snežno ~* privremeni gubitak vida izazvan ultravioletnim zracima na visokim snežnim površinama. b. ≈ tama, tmina. 2. ▫ ekspr. nesposobnost shvatanja, rasuđivanja, zaslepljenost, obnevidelost.

▫ **slepac** m / <▫> **slepica** ž 1. a. ▫ slepa muška / ženska osoba ⇒ osoba koja ne vidi, osoba bez sposobnosti vida. b. <▫> onaj koji zbog slepila prosi, slepi prošnjak. 2. <▫> puki siromah, golja. 3. ekspr. koji ne opaža, ne primećuje, ne shvata ono što se događa oko njega, koji radi i postupa bez rasuđivanja; onaj koji je obmanut čim, koji živi u zabludi.

▫ **slepački**, -čka, -čko 1. koji se odnosi na slepce. 2. ekspr. siromašan, sirotinjski. // **slepački** pril.

▫ **slepeti**, -im nesvrš. postajati slep, gubiti sposobnost vida, ostajati bez (sposobnosti) vida.

▫ **slepimice** pril. kao slepac, negledajući.

▪ **slepogluv**, -a, -o koji ne vidi i ne čuje ⇒ osoba koja ne vidi i ne čuje, osoba bez sposobnosti vida i sluha, slepoglupa osoba.

▪ **sleporođeni**, -a, -o koji je od rođenja slep ⇒ ne vidi od rođenja, koji je rođen bez sposobnosti vida.

<▪> **slepčovođa** m i ž osoba koja vodi slepca ⇒ vodič slepe osobe.

sluh m 1. čulna sposobnost za registrovanje i doživljavanje zvukova. 2. sposobnost pravilnog primanja, razumevanja i izvođenja muzičkih zvukova; *imati* ~ biti muzikalan. 3. ekspr. *imati/nemati* ~ za nešto imati/nemati sposobnosti da se nešto shvati, imati/nemati razumevanja za nešto.

slušni, -a, -o koji se odnosi na sluh; ~ *oštećenje* // **slušno** pril.

~ **aparat** (~ **amplifikator**) električno pomagalo za pojačanje zvuka iznad praga slušne sposobnosti kako bi osoba sa smanjenom sposobnošću sluha mogla da čuje sagovornika.

≈ **slušno oštećeni** (≈ **slušno oštećena osoba**) ⇒ osoba sa smanjenom sposobnošću sluha.

slušati, -am nesvrš. 1. primati čulom sluha (govor, zvukove). 2. a. pridržavati se čijih uputstava, saveta. b. ▪ ekspr. ispravno raditi, funkcionisati (o delovima tela).

smetnja ž a. predmet ili pojava koji smetaju kome ili čemu, onemogućavaju nešto, prepreka. b. telesno, fiziološko ili psihičko svojstvo ili stanje koje izaziva teškoće kome, onemogućava koga, teškoća; *razvojna* ~, *mentalna* ~, *psihička* ~, ~ u (*fizičkom, telesnom, mentalnom, psihičkom, duševnom, intelektualnom*) razvoju.

snaga ž 1. opšte dobro stanje koje omogućava fizički i duševni rad, jačina.

снажан, -žna, -žno koji je jak, pun snage.

somatopedija ž grč. grana defektologije koja se bavi lečenjem i rehabilitacijom osoba sa smanjenim motornim sposobnostima. // **somatopedski**, -a, -o.

somatoped m defektolog koji radi sa osobama sa smanjenim motornim sposobnostima.

socijalni model invalidnosti invalidnost nije bolest, ni lični problem, već društvena pojava ili tema, te društvo stoga treba osobama sa invaliditetom da omogući da se ostvare kao ličnosti i građani u svim njegovim sferama. Ovaj model u prvi plan stavlja osobu, njene mogućnosti, prava, obaveze i odgovornost. Stvorile su ga osobe sa invaliditetom.

spazam m lat-grč. med. 1. iznenadno, ponekad bolno, nevoljno grčenje, stezanje (kontrakcija) mišića ili grupe mišića, koje može poremetiti funkciju udova ili organa.

spazmatičan, -čna, -čno koji se odnosi na spazam, koji je u grču, ~ *pokret*.

spazmatički, -a, -o koji odražava grč, prouzrokovan grčenjem; ~ *napad*.

spazmodičan, -čna, -čno koji je nalik na grč, trzaj, grčevit; koji se javlja s grčevima.

spastičan, -čna, -čno 1. koji se odnosi na spazam, spazmatičan; ~ *mišić*. 2. koji je sklon grčevima; ~ *osoba* ⇒ on / ona / ono ima spazam, povišen tonus mišića.

spastičnost ž stanje povećanog mišićnog tonusa s pojačanim tetivnim refleksima.

▫ **spastik** m (**spastičar** m) / **spastičarka** ž spastična muška / ženska osoba ⇒ osoba sa povišenim mišićnim tonusom.

spazmofilija ž med. stanje povećane nervne i mišićne nadražljivosti izazvano poremećajem metabolizma kalcijuma i fosfora. // **spazmofiličan**, -čna, -čno.

stalak m → **dubak**

stanje s 1. opšte prilike, okolnosti, položaj u kome se neko ili nešto nalazi. 2. oblik, pojava u kojima se ko ili što nalazi, javlja; (*dobro / loše*) *zdravstveno* ~ ukupnost čovekovih fizičkih i psihičkih svojstava; *bolesno* ~ bolest.

▪ **sumanut**, -a, -o koji je mahnit, nerazuman, lud; ~ *ideje*. // **sumanuto** pril.

▪ **sumanutost** ž svojstvo onoga koji je sumanut.

surdoaudiologija ž lat-grč. naučna disciplina koja se bavi pedagoškim i psihološkim aspektima oštećenja sluha kod dece predškolskog i školskog uzrasta u cilju njihove govorno-jezičke rehabilitacije. // **surdoaudiološki**, -a, -o **surdoaudiolog** m stručnjak u oblasti surdoaudiologije.

surdopedagogija ž lat-grč. grana defektologije koja se bavi vaspitanjem dece sa oštećenjem sluha i govora. // **surdopedagoški**, -a, -o.

surdopedagog m defektolog koji radi u nastavi sa decom smanjene sposobnosti sluha.

shizofrenija ž (**šizofrenija** ž) grč. med. duševna bolest koja dovodi do poremećaja psihičkih procesa, afekata i opažanja, usled čega dolazi do rascepljenosti ličnosti, povlačenja u sebe i ograđivanja od stvarnosti.

shizofren, -a, -o (**shizofreničan**, -čna, -čno, **shizofrenički**, -a, -o) koji ima znake shizofrenije, koji odražava shizofreniju. // **shizofreno** (**shizofrenično**, **shizofrenički**) pril.

▪ **shizofrenik** m (▪ **shizofreničar** m) / ▪ **shizofreničarka** ž muška / ženska osoba obolela od shizofrenije ⇒ osoba obolela od shizofrenije.

shizoidan, -dna, -dno koji pokazuje simptome slične shizofrenije. // **shizoidno** pril.

T

taktilologija ž grč. def. oblik neverbalne komunikacije u uslovima nedovoljnog osvetljenja sa slepogluvim osobama ili gluvim osobama odnosno među njima, koji se zasniva na pisanju ili otkucavanju slova po određenim segmentima kože (dermografija) i njihovom čitanju (dermoleksija).

terapija ž grč. med. 1. način lečenja. 2. teorija i praksa lečenja; *radna* ~, ~ *radom*. // **terapijski**, -a, -o // **terapijski** pril.

terapeut m / **terapeutkinja** ž zdravstveni radnik, lekar ili lekarski pomoćnik koji sprovodi određenu terapiju. // **terapeutski**, -a, -o // **terapeutski** pril.

tetrapareza ž grč. med. → **kvadripareza**

tetraplegija ž grč. med. → **kvadriplegija**

tifologija ž grč. grana defektologije koja proučava zakonitosti razvoja i rehabilitacije osoba sa smanjenom sposobnošću vida.

tifolog m stručnjak u oblasti rehabilitacije i obrazovanja osoba sa smanjenom sposobnošću vida.

tiflopedagogija ž grana defektologije koja se bavi vaspitanjem i obrazovanjem osoba sa smanjenom sposobnošću vida.

tiflopedagog m stručnjak koji radi u nastavi sa decom sa smanjenom sposobnošću vida.

totalna metoda korišćenje svih raspoloživih sredstava (gestovni govor, oralni govor, različite vizuelne metode) u komunikaciji sa osobama sa visokim stepenom smanjenja sposobnosti sluha (i govora).

trauma ž grč. med. 1. povreda, rana, ozleđa. 2. duševni potres, psihičko opterećenje.

traumatski, -a, -o koji se tiče traume, koji je izazvan

traumom; ~ *posledice*.

traumatičan, - čna, -čno koji izaziva traumu, ima svojstva traume; ~ *dogadaj*. **traumatizam** m opšti poremećaj u organizmu usled neke teže povrede.

traumatologija ž nauka o traumama; izučavanje i lečenje povreda tela. // **traumatološki**, -a, -o; // **traumatološki** pril.

tumačenje gesta → **gestovni jezik**

tumač za gestovni jezik → **gestovni jezik**

tup, -a, -o 1. ▫ koji je umno ograničen, koji slabo, teško shvata, glup. 2. ≈ koji je zbog fizičkog ili psihičkog stanja lišen sposobnosti da opaža, prati, prosuđuje, apatičan.

▫ **tupost** ž (▫ **tupoća** ž) svojstvo onoga koji je tup.

Ć

<▫> **ćaknut**, -a, -o sulud, luckast, budalast. // **ćaknuto** pril.

<▫> **ćaknutost** ž osobina onoga koji je ćaknut.

▫ **ćopati**, -am nesvrš. vući nogu, hramati. // ▫ **ćopanje** s gl. im.

<▫> **ćopav**, -a, -o koji ćopa ⇒ on / ona / ono ima kraću nogu, otežano hoda.

▫ **ćopavost** m osobina onoga koji je ćopav.

▫ **ćopavac** m / <▫> **ćopavica** ž muška / ženska osoba koja vuče nogu dok hoda ⇒ osoba s kraćom nogom, osoba sa smanjenom sposobnošću hodanja.

<▫> **ćopa** m (**ćopo** m, **ćopavko** m) hip. od ćopavac.

ćorav, -a, -o 1. a. ▫ koji ne vidi na jedno oko; koji ne vidi dobro, koji slabo vidi. b. ▫ koji je slep. 2. ▫ ekspr. nevešt; smeten, smušen, glup. // ≈ **ćoravo** pril.

▫ **ćoravost** ž osobina, stanje onoga koji ne vidi dobro

⇒ smanjena sposobnost vida.

▪ **ćoravac** m / **ćoravica** ž muška / ženska osoba koja ne vidi dobro ⇒ osoba sa smanjenom sposobnošću vida.

▪ **ćoravko** m (▪ **ćorkan** m) hip. od ćoravac.

▪ **ćoraviti**, -im postajati ćorav, slepeti. // ▪ **ćoravljenje** s gl. im.

U

udaren, -a, -o 1. trp. prid. od udariti. 2. razg. ≈ lud, luckast, čaknut. >> ~ *mokrom čarapom, obojkom, krpom* □ biti lud, luckast.

<□> **uzeti se** → **oduzeti se**

uznemoći, -gnem svrš. nemati više fizičke snage, izgubiti sposobnost da se što učini.

ukočiti se, -im svrš. privremeno ili trajno izgubiti sposobnost kretanja celog tela ili dela tela.

ukočen, -a, -o 1. trp. prid. od ukočiti (se). 2. koji je krut, nepokretan. // **ukočeno** pril.

ukočenost ž svojstvo onoga što je ukočeno ili onoga koji je ukočen.

um >> ekspr. ▪ *pomračio (mu) se / poremetio (mu) se um;* ▪ *čovjek pomračena uma* ⇒ čovek / osoba sa smanjenim intelektualni sposobnostima; >> *s uma sići | skrenuti umom* izgubiti moć rasuđivanja.

▪ **umobolan**, -a, -o duševno oboleo, lud.

▪ **umobolja** ž duševna bolest.

unakaziti (se), -im svrš. / **unakazivati**, -ujem (se) nesvrš. i uč. ∧ u/činiti koga ili sebe nakaznim, naneti/nanositi kome ili sebi teške telesne povrede koje ostavljaju posledice. ⇒ v povrediti, raniti.

unakažen, -a, -o koji je promenjenog, ružnog oblika usled ranjavanja ili povrede; ∧ ~ *eksplozijom* ⇒ v ra-

njen / povređen u eksploziji, koji je sa posledicama od eksplozije; $\wedge \sim$ *kiselinom, vatrom* \Rightarrow \vee izgoreti (kožu) kiselinom, vatrom.

unakaženost ž svojstvo i stanje onoga koji je unakažen i onoga što je unakaženo.

F

fizijatrija ž grč. med. (**fizikalna medicina**) grana medicine koja se bavi proučavanjem i primenom različitih prirodnih (vazduh, voda, sunčeva svetlost, toplota, hladnoća, zvuk) i veštačkih (elektricitet, toplotna, svetlosna i zvučna energija) fizičkih sredstava u svrhu dijagnostike, terapije i rehabilitacije. // **fizijatrijski**, -a, -o.

fizijatar m lekar specijalista u oblasti fizijatrije.

fizioterapija ž grč. med. (**fizikalna terapija, fizikalni tretman**) lečenje fizičkim metodama (svetlom, toplotom, vazduhom, vodom, električnom strujom, mehaničkim spravama). // **fizioterapijski**, -a, o.

fizioterapeut m / **fizioterapeutkinja** ž osoba koja se bavi fizioterapijom, terapeut / terapeutkinja.

frenezija ž grč. med. a. duševni poremećaj, ludilo, mahnistost. b. preterano oduševljenje, ushićenje, zanos. // **frenetički**, -a, -o.

▫ **frenetičan**, -čna, -čno a. koji ima znake duševnog poremećaja. b. koji je oduševljen, ushićen. // **frenetično** pril.

H

Helen Keler sistemi različiti znakovni sistemi za sporazumevanje sa slepoglumim osobama, nazvani po imenu poznate američke književnice, koja je rođena bez sposobnosti sluha i vida.

hemiparaliza ž grč. med. → **hemiplegija**

hemipareza ž grč. med. pareza jedne polovine tela; nastaje usled neznatnog oštećenja nervne strukture ili začepljenja manjeg krvnog suda u mozgu.

▫ **hemiparetičan**, -čna, -čno koji ima znake hemipareze, ~ *osoba* ⇒ on / ona / ono je osoba sa hemiparezom / ima hemiparezu.

hemiplegija ž (**hemipleksija** ž) grč. med. plegija jedne polovine tela, jedne ruke i jedne noge.

▫ **hemiplegičan**, -čna, -čno (**hemiplegički**, -a, -o) koji ima znake hemiplegije, koji odražava hemiplegiju, koji je u stanju hemiplegije; ~ *hod*.

▫ **hemiplegičar** m / ▫ **hemiplegičarka** ž muška / ženska osoba koja ima znake hemiplegije ⇒ osoba sa hemiplegijom.

hemiparaplegija ž grč. med. 1. plegija jedne noge. 2. plegija donje polovine jedne strane tela. // **hemiparaplegičan**, -čna, -čno.

hendikep m engl. 1. ≈ fizički i psihički nedostatak, smetnja koja onemogućava nekoga za neku aktivnost ⇒ oštećenje, invalidnost. 2. smanjenje mogućnosti ostvarenja životnih navika kao rezultat ličnih činilaca (oštećenja, invalidnosti i sl.) i činilaca sredine.

≠ **mentalni** ~ ⇒ mentalni invaliditet, oštećenje, smetnja.

∧ **psihički** ~ ⇒ v psihička smetnja.

∧ **fizički** ~ ⇒ v fizički invaliditet.

≠ **telesni** ~ ⇒ telesni invaliditet, telesno oštećenje.

≠ **motorni** ~ ⇒ motorni invaliditet, oštećenje motorike.

≠ **senzorni** ~ ⇒ v senzorni invaliditet, senzorno oštećenje.

situacija hendikepa → **modeli invalidnosti**

▫ **hendikepirati**, -am svrš. i nesvrš. u/činiti da ko bude u nepovoljnom položaju.

≈ **hendikepirani** m / **hendikepirana** ž poim. prid. ⇒ muška / ženska osoba sa invaliditetom, invalid / invalidkinja:

≠ **fizički hendikepirana lica** osobe / lica sa smanjenim fizičkim sposobnostima. 2. ⇒ osoba u situaciji hendikepa.

hendikepiranost ž osobina, stanje osobe koja je hendikepirana.

hipermetropija ž grč. → **dalekovidost**

hipertonija ž grč. med 1. stanje povećane čvrstine (tonusa) skeletnih mišića u kome nije moguće pasivno ispružiti grčevito stisnute šake ili savijene ruke, spazam. 2. hipertenzija.

hipertoničan, -čna, -čno 1. a. koji pokazuje znake povišene napetosti odnosno čvrstine (tonusa) skeletnih mišića. b. koji je sklon grčenju mišića.

hipertoničnost ž hipertonija mišića, odnosno mišićnih struktura cevastih ili šupljih organa, spastičnost.

hipertoničar m / **hipertoničarka** ž muška / ženska osoba obolela od povišenog krvnog pritiska.

hirologija ž grč. → **prstna azbuka**

▫ **hodajući** m / **hodajuće** ž poim. prid. mn. osobe koje imaju sposobnost da hodaju; supr. ≈ nepokretan.

hodalice ž mehaničko pomagalo pri hodu (najčešće sa točkovima), šetalica.

hramati, -ljem i -am nesvrš. teško hodati zbog ukočenosti jedne noge, vući (kraću, ukočenu) nogu pri hodu. // **hramanje** s gl. im.

hrom, -a, -o koji ima bolesnu, ukočenu, povređenu ili kraću nogu i zato hrama.

hromost ž osobina onoga koji je hrom ⇒ otežan hod.
<▪> **hromac** m / **hromica** ž hroma muška / ženska osoba ⇒ osoba koja teško hoda / vuče nogu (pri hodu).

<▪> **hromucati**, -am nesvrš. neob. dem. prema **hramati**.

C

cerebralna paraliza (cerebralna dečja ometenost / dečja cerebralna ometenost; cerebralna dečja paraliza / dečja cerebralna paraliza) med. opšti naziv za bilo koju vrstu oduzetosti moždanih živaca, koja se ispoljava spazmom odgovarajućeg mišića i pojačanjem tetivnih refleksa; a prouzrokovana je oštećenjem gornjeg motornog neurona.

▪ **cerebralna** ž poim. prid. žarg. cerebralna paraliza.

▪ **CP** [ce-pe] □ cerebralna paraliza, **CDP** [ce-de-pe] □ cerebralna dečja paraliza, **DCP** [de-ce-pe] □ dečja cerebralna paraliza, **CDO** [ce-de-o] □ cerebralna dečja ometenost, **DCO** [de-ce-o] □ dečja cerebralna ometenost (uobičajene skraćenice u medicinskim institucijama i organizacijama osoba sa invaliditetom)

cerebrala ž žarg. 1. ▪ cerebralna paraliza. 2. ▪ cerebrolac / cerebralka.

▪ **cerebrolac** m / **cerebralka** ž muška / ženska osoba koja ima posledice cerebralne paralize.

▪ **cerebroparalizovani** m / ▪ **cerebroparalizovana** ž poim. prid. ⇒ osoba sa posledicama cerebralne paralize, osoba sa cerebralnom paralizom.

Č

čuti, -jem svrš. i nesvrš. imati sposobnost primanja i prepoznavanja zvukova.

▪ **čujući**, -a, -e poim. prid. mn. oni koji čuju ⇒ osobe/ ljudi koji čuju; supr. gluvi i nagluvi.

Š

▪ **šantav**, -a, -o → **hrom**, **ćopav**, **šepav**.

▪ **šantavost** ž osobina onoga koji je šantav ⇒ on / ona / ono ima težak, otežan hod.

▪ **šantavac** m / **šantavica** ž šantava muška / ženska osoba ⇒ osoba koja otežano hoda.

▪ **šantavko** hip. i pej. Od **šantavac**

šantati, -am nesvrš. teško ići, vući nogu u hod. // **šantanje** s gl. im.

▪ **šašav**, -a, -o koji je umno poremećen, budalast, lud; luckast.

▪ **šašavost** ž stanje onoga koji je šašav.

▪ **šašavac** m (**šašavko** m) / **šašavica** ž šašava muška / ženska osoba.

▪ **šenuti**, -em (često s dopunom: umom, pameću) pomeriti pameću, poludeti.

šepati, -am hodati vukući (ukočenu, povređenu, kraću) nogu.

šepav, -a, -o a. ▪ koji šepa, koji ima ukrućenu ili kraću jednu nogu, šantav, ćopav. b. ▪ ekspr. kome nešto nedostaje, nepotpun, manjkav, loš, rđav.

<▪> **šepast**, -a, -o koji je malo šepav.

▪ **šepavac** m / ▪ **šepavica** ž muška / ženska osoba koja šepa.

šizofrenija ž grč. → **shizofrenija**

<▪> **škiljiti**, -im nesvrš. 1. a. gledati poluotvorenih očiju. b. biti zrikav, razrok, zrikavo gledati. 2. usredsređeno, uporno posmatrati koga, piljiti u koga. // ▪ **škiljenje** s gl. im.

- **škiljav**, -a, -o koji gleda poluzatvornih očiju, zrikav, razrok. // **škiljavo** pril.
- **škiljavost** ž osobina i stanje onoga koji je škiljav; razrokost.
- ◁▪▷ **škilja** m i ž i ▷▪◁ **škiljo** m škiljava osoba.
- **škiljavac** m pej. škiljav čovek.

- **šlog** m nem. → **inzult, moždani udar**
 - **šlogirati se**, -am svrš. i nesvrš. doživeti moždani udar.
 - **šlogiran**, -a, -o koji je doživio šlog, koji ima posledice doživljenog šloga; ~ *osoba* ⇒ osoba sa posledicama moždanog udara.

- štaka** ž ital. ortopedsko pomagalo koje obično doseže ispod pazuha.
- ◁▪▷ **štakati**, -am nesvrš. ići, hodati na štakama.

- štap** m palica koja služi za oslanjanje pri hodu.

- **štula** ž ital. drvena (veštačka) noga.

SADRŽAJ

Predgovor	5
Izvori i literatura	11
Skraćenice i simboli	14
Rečnik	17

Beleške:

Beleške:

CIP □ Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

364.65-056.26(038)

81'374.2'373.46:364.65-056.26=163.41

RUŽIČIĆ, Milica

Rečnik invalidnosti : ka jednakosti u javnom govoru / Milica Mima Ružičić. □ Novi Sad : Dnevnik : Centar Živeti uspravno : Novosadsko udruženje studenata sa hendikepom, 2003 (Novi Sad : Dnevnik). □ 72 str. ; 23 cm

Beleška o autoru □ Bibliografija

a) Srpski jezik □ Leksika □ Invalidnost □ Rečnici